

KURYER LITEWSKI.

w Wilnie we Środę dnia 11 Lutego r. s. 1831 Roku.

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

Sankt-Petersburg dnia 4 lutego.

Wódz Naczelny Armii Działającej, otrzymawszy N a y w y ż s z y Jego CESARSKIEJ MOŚCI rozkaz, wycisnąć do Królestwa Polskiego i mocą oręża przywrócić tam pokój i spokojność, buntem zniszczone, przysłał Jego CESARSKIEJ MOŚCI najpoddaniejszy raport, o początkowych swoich działaniach. Rapport ten udziela się tu ku powszechnej wiadomości.

— *Rapport Wodza Naczelnego Armii Działającej, pod 27 zeszłego stycznia, z Głównej Kwatery w Wysokiem-Mazowieckiem.*

„Zliczby wojsk, przeznaczonych do działania przeciwko buntownikom, zebrały się około 20 stycznia na zachodnich granicach Imperyum, korpusy: 1szy i 6ty piechoty, grenadyerski, 3ci i 5ty rezerwowe kawaleryjskie i oddział gwardyjski, w ogóle 106 batalionów piechoty, 135 szwadronów kawaleryi i artylleryi, z 396ciu dział złożoną i 11 pułków kozackich. — Dalsze wojska, do składu Armii Działającej należące, są jeszcze w pochodzie i ciągną, gdzie naznaczono.

Chcąc użytkować ze środków kraju, ażeby zajęciem razem wielkiej jego przestrzeni zabezpieczyć podług możliwości przyszłe utrzymanie Armii w samem Królestwie Polskiem i stosując się do N a y w y ż s z e y Woli WASZEY CESARSKIEJ MOŚCI, niniejszem niezwłocznie rozpocząć działania wojenne i zjednoczonymi siłami wkroczyć do Królestwa Polskiego. Poruszenie to wykonane zostało w różnych punktach i tak ułożone, ażeby 80,000 ludzi mogło zawsze w przeciągu 20 godzin złączyć się i zadać buntownikom cios ostateczny, jeżeliby się odważyli przyjąć bitwę. D. 24 stycznia weszły do Królestwa Polskiego, pod Kownem, korpus Jenerała Xiążęcia Szachowskiego, kilką esolonami, składającymi 18ście batalionów grenadyerów, 4 szwadrony kawaleryi, 60 dział artylleryi i półk Kozaków, biorąc kierunek drogą szosą do Kalwaryi i dalej ku Augustowu; nie daleko od Grodna pod Dąbrową przeszedł Jenerał-Major Manderszteln z 5cią batalionami piechoty, 2ma szwadronami kawaleryi, 12stą działami artylleryi i półkiem Kozaków, biorąc kierunek prosto na Augustów; pod Włodawą przeszedł Jenerał-Adjutant Baron Geismar z 24ma szwadronami kawaleryi, 24 działami artylleryi i dwoma półkami kozackimi, mając kierunek ku miastu Siedlcem; pod Usitugiem Jenerał-Porucznik Baron Krejcz z 24ma szwadronami, 24 działami artylleryi i jednym półkiem Kozaków w kierunku do Lublina. Nakoniec mały oddział, pod dowództwem Półkownika Anrepa z jednego półku Kozaków i jednego dywizyonu rłanów przeszedł w Brześciu-Litewskim, w kierunku na Siedlce. Ten oddział przeznaczony jest do spaienia partyami działających Jenerała-Porucznika Geismara z głównymi siłami Armii, która dnia następnego, to jest 25 stycznia, przeszła granicę, a mianowicie: korpus Jenerała Hrabiego Palena z 21go batalionu piechoty, 16 szwadronów kawaleryi, 72 działami artylleryi i 2ch półków kozackich, we dwóch punktach, pod Tykocinem i Zótkami, biorąc kierunek na Zawody i dalej na Rudki. Korpus Jenerała Barona Rozena z 26 batalionów piechoty, 24ch szwadronów kawaleryi, 120 dział artylleryi i dwóch półków kozackich, przeprowadziwszy

się we dwóch punktach, pod Surazem i Piątkowem, wziął kierunek przez Sokoły do Wysokiego-Mazowieckiego — Przy tym korpusie szła Główna Kwatera Armii ze swoim konwojem, z jednego batalionu piechoty, jednego szwadronu kawaleryi i półku Kozaków — Korpus Jenerała Hrabiego Witta z 4ma batalionami piechoty, 48 szwadronami kawaleryi i 48 działami artylleryi, przeprowadziwszy się pod Ciechanowcem i Grannem, poszedł na Nur i Sterdynię; i nakoniec rezerwa Armii z 22ch batalionów piechoty, 12stu szwadronów jazdy i 36 dział artylleryi, przeszła w Surazu d. 25 i 26go, biorąc kierunek na Sokoły, pod dowództwem Jego CESARSKIEJ WYSOKOŚCI CESARZEWICZA.

Podług własnego mojego osobistego zapewnienia się i podług doniesień Jenerałów: Xiążęcia Szachowskiego, Hrabiego Palena, Barona Rozena, Hrabiego Witta, i Jenerał-majora Mandersztelna, przy wchodzeniu wojsk naszych w granice Królestwa Polskiego, mieszkańcy wszędzie z radością je witali, spotykali z ohletem i solą, duchowieństwo z krzyżem w ręku, ofiarując wszelką dla wojska żywność, ale ta nabywa się częścią za opłatę, częścią przez rakwizycją, z wydaniem im kwitów, tak, że między mieszkańcami a wojskami zawiązuje się wzajemna ufność, która, zapewne, coraz więcej, a więcej, ustalać się będzie.

Wojsk buntowników w znaczniejszych siłach nigdzieśmy jeszcze nie odkryli, wyiawszy małe, nieznaczące, partye, przy których wzięto w niewolę ośmiu oficerów i nieco szeregowych.

Główne siły buntowników, podług wszystkich otrzymanych wiadomości, ściągają się pod Kaluszynem, Jadowem, Sierockiem i Pułtuskim, mając swe awangardy w Siedlcach i Ostrołęce.

W zamknięciu najpoddaniejszego mojego doniesienia WASZEY CESARSKIEJ MOŚCI, za obowiązkiem sobie poczytnię dodać, że N a y w y ż e y powierzona mi Armia, pomimo bardzo trudnego pochodu, w ostatnich pięciu dniach, po głębokich śniegach, idzie z właściwą sobie żywością i w monomnem przekonaniu, że nie może oprzeć się zwyciężkiemu orężowi WASZEY CESARSKIEJ MOŚCI.

Do tego Wódz Naczelny załączył szczegółowe doniesienia Naczelników oddzielnych wojsk, które wkroczyły do Królestwa Polskiego. Wyiątki z tych raportów będą także udzielone ku powszechnej wiadomości. *)

Wyiątki z przyłączonych do najpoddaniejszego raportu Wodza Naczelnego Armii Działającej, pod d. 27 stycznia, szczegółowych doniesień od Naczelników oddzielnych wojsk.

1) Z doniesienia Jenerała Piechoty Xiążęcia Szachowskiego pod 24 stycznia.

Na wejściu iego do Królestwa, oporu nie stawiono, i uzbrojonych mieszkańców nigdzie nie da się dostrzegać; przeciwnie, we wsi Aleksocie był on spotkany przez samą zwierzchność miejscową; równie, iak i przez Naczelnika weteranów; takież powitanie miało wojsko we wsi Godlewie, gdzie duchowieństwo przyjęło je z biciem we dzwony.

*) Artykuł ten rozdany został tutajszym prenumeratorem, dnia 3 lutego, w osobnym dodatku. (K. 1.)

2) *Z rapportu Jenerał-Majora Manderszterna pod d. 24 stycznia.*

Poruszenie, skutecznie przezeń ku Angustowu, tak było skryte i pomyślnie, że mieszkańcy jego i miysce okolicznych dowiedzieli się o tem we dwie godziny przed wkroczeniem do miasta i nie zdołali nawet zapalić słupów sygnałowych, postawionych po drogach.

Za przybliżeniem się ku Angustowu, postąpił on Podpółkownika *Sitnikowa* i Adjutanta swiego z 25 Kozakami, dla ogłoszenia woli Monarszey i odezw Główno-Dowodzącego. Mieszkańcy i weterani przyjęli ich z uniesieniem i okrzykami, wynurzającemi poddanie się władzy prawej. Wszyscy urzędnicy i tłumy mieszkańców wyszli na ich spotkanie z chlebem i solą, i przeprowadzali do miasta wojska, przezeń dowodzone z radośnemi okrzykami *ura!*

Do miasta *Suwałek* postąpił on żądać oddania broni, uwolnienia zgromadzonych tam rekrutów i w ogólności dla ustanowienia porządku rządowego, zgodnie z wolą Cesarza Jęgomosći, w Manifestie wyrażoną.

Patrole bezustannie przyprowadzają ze wszech stron wielką liczbę podwod z prowiantem, przeznaczonym na skład w augustowskich i łomżyńskich magazynach.

Podług wiadomości, przezeń zebranych, w Łomży wojsk nie ma, ale są wielkie magazyny z zapasami żywności i furazju.

3) *Z rapportu Jenerał-Adjutanta Hrabiego Palena, pod d. 25 stycznia.*

Wejście do Królestwa Polskiego odbyło się bez najmniejszego oporu. Mieszkańcy przyjęli nasze wojsko spokojnie i byli przygotowani na ich przybycie oczekując go już od kilku dni. Niektórzy z nazywających się Akademikami, przyjeżdżali w różnym czasie do *Tykoćna*, ale żadnego nie sprawili wpływu na umysły mieszkańców, którzy w powszechności wydają się wolnymi od zbrodniczych zamysłów.

Oddziały Korpusu Hrabiego *Palena* zajęły już Łomżę.

4) *Z rapportu Jenerała Kawalerji Hrabiego Witta, pod 25 stycznia.*

Data dzisiejszego o godzinie 5tej zrana, główne siły powierzonego mu Korpusu przeszły granicę pod m. *Ciechanowcem*. Mieszkańcy m. *Nowego-Ciechanowca*, będącego w Królestwie Polskiem, nasamprzód nie chcieli przez most puszcząć, ale po niejakich rozmowach, sami otworzyli bramę i na zapotrzebowanie jego natychmiast przynieśli broń u nich znajdującą się, postawili herby, które dotąd były zdjętymi, i cały porządek rządowy ustanowili po dawniejszemu, w imieniu Jego Cesarzkiej Mości.

W dalszym postępie, mieszkańcy wszędzie przyjmowali wojska nasze z wielką radością i serdecznością, oświadczając, że ich oswobadzają od iarczma teraźniejszego ich rządu. Zatem wszędzie przynosili do wojska będące u nich piki i dalszy oręż. Korpusowa jego kwatery, rozłożyła się w *Nurze*, którego mieszkańcy spotkali go z białą chorągwią, z chlebem i solą, i powiadali, że po przeczytaniu proklamacji, zupełnie się uspokoił.

Naczelnik awangardy powierzonego temu Korpusu, Jenerał-Major, *Baron Saken*, znajdujący się w obozie pod *Sterdynią*, również wszędzie był przyjmowany od mieszkańców bardzo radośnie. Herb Rosyjski po miyscach jego przechodu wszędzie postawiony, białe kokardy odrzucone. W mieszkańcach nie dostrzeżono najmniejszego entuzjazmu do ich nieprawego dzieła; niechęć i uciążliwe wymagania rządu tymczasowego oziębiły to uczucie w tych nawet, którzy w początkach buntu mogliby je pielęgnować; przeciwnie, z zupełną oni gotowością wypełniają wszystkie zapotrzebowania. — Ekonom obywatela *Kobyłańskiego* w Ławowie oświadczył Jenerałowi *Sakenowi*, że ma przykaz od swojego pana, mieszkającego około *Węgrowa*, wypełnić wszystkie potrzebne wojska naszym, a rządca majątku *Józefa Krawińskiego* prosił o pozwolenie, wydać poroys wódki dla ni-

szych rang awangardy. W kraju znalezione są znakomite zapasy żywności. (R. I.)

Przez najwyższy rozkaz dzienny pod 28 stycznia, liczący się w wojsku, Jenerał-Major *Harvryleńkow*, mianowany dowódcą 3ciej brygady 14tej dywizji pieszej.

— Irkucki prakuror gubernialny, radca stanu, *Werigin*, mianowany radcą w Głównym Zarządzie Syberyi-Wschodniej, do wydziału Ministerjum skarbowego.

— Na skutek Imiennego Najwyższego ukazu, danego Rządzącemu Senatowi, d. 3 grudnia 1828 roku, Rząd okręgu Bałtyckiego lasów okrętowych d. 1 stycznia otworzono, a Pudożskie Komisyonierstwo, które do składu jego weszło, zamknięto.

— Jego Cesarzka Mość, ze względu na szczególniejszą pieczę gubernatorów cywilnych kałuzkiego i tulskiego, o niższych rangach 15tej dywizji pieszej, utrzymujących kordon na granicach gubernii kałuzkiej i tulskiej od strony Moskwy, najwyższy rozkazać raczył, oświadczyć tym Gubernatorom Monarsze J. C. M. zadowolnienie.

— Z powodu otrzymanych od niektórych PP. Naczelników gubernii przedstawień, Najwyższy rozkazał, ażeby mianowany do skutecznego 95 naboru rekruckiego termin dwumiesięczny, w tych miyscach, gdzie nabór ten z przyczyny cholery był strzymany, liczyć nie od 1go listopada, ale od 1 dnia rozpoczęcia naboru.

— Minister spraw wewnętrznych, Jenerał-Adjutant, Hrabia *Zakrewski* ogłasza, że epidemiczna choroba cholery, w całej gubernii slobodzko-ukraińskiej, z łaski Najwyższego zupełnie ustąpiła.

— Jenerał-majors *Achszarumow*, uderowany znakami orderu 6. Anny 1szej klasy, Cesarzką Koroną ozdobionemi, w nagrodę prac przezeń podjętych, około zrobienia zbioru ustaw wojskowych.

— Dnia 1 lutego, powrócił do tutejszej stolicy z *Tambowa*, J.W. Minister spraw wewnętrznych, Hrabia *A. A. Zakrewski*.

— Pisz z *Odesy* pod d. 21 stycznia: „Dzięki Najwyższemu, szczęśliwy stan miasta naszego, nie został dotąd naruszony nowemi zdarzeniami cholery.” (G.S.P.)

PRUSSY.

Berlin d. 30 stycznia.

Posiedzenie publiczne Królewskiej Akademii nauk, które się odbyło dnia 27, w rocznicę imienia królewskich, zostało zaszczycone obecnością Ich Królewskich Wysokości, Xięcia następcy tronu, i Xięcia *Wilhelma*. Po zgaśnięciu posiedzenia przez *P. Encke*, sekretarza, który zajmował krzesło prezydenta, *P. baron Wilhelm Humboldt*, czytał pamiętnik o języku *Kawi*, używanym na wyspie *Jawie*, a *P. Ritter*, uwagi nad kartą świata, zrobioną w Chinach, która przywiezioną została z *Kantonu* przez okręt królewski *Mentor* i złożoną w Berlińskiej królewskiej bibliotece. (J.d.S.P.)

BAWARYA.

Monachium d. 25 stycznia.

Sledztwo kryminalne, względem rozruchów, które zaszły tu przy końcu grudnia, rozproszyło zupełnie podeyrzenie, iakoby wypadki te miały polityczne iakieś zamiary. Powiadał, że studenci uniwersytetu, nie ulegną żadney inney karze, tylko aresztowi, pod którym dotąd zostawali dla bezpieczeństwa. (J.d.S.P.)

ANGLIA.

Londyn dnia 25 stycznia.

Papiery publiczne. Konsolidy, 8½; Rosyjskie, 93½; Greckie 28; Portugalskie, 42; Hiszpańskie, 16½; Meksykańskie 33½.

— Stosownie do dawnego zwyczaju, Król uczynił podarunek, wynoszący 1,200 f. szterl. z własney szkatuły dla biskupów i duchowieństwa szkockiego.

— Biega pogłoska w mieście, iż rząd ma zamiar wzmoćnić marynarkę, i wypuścić pewną

liczbę biletów skarbowych, dla opędzenia kosztów tego nowego środka.

— Dnia 19. aresztowano w *Dublinie* pewnego *P. John Redmond*, który przyzwołał na zgromadzeniu ludu; za złożeniem kaucyi został on wypuszczony na wolność. Wydał się być zalecenia względem aresztowania wielu innych osób, które także złożyły kaucyę. Dnia 19. we wsi pewnej, nie daleko leżącej od *Dublinu*, miało się odbyć zgromadzenie, w celu rozwiązania unii; *P. O'Connell* udał się tam wraz z wielu innymi osobami. Wielki szeryf hrabstwa *Galway* zwołał zgromadzenie, dla ułożenia petycji względem reformy parlamentu. Powiada, że *P. O'Connell* ma zamiar zbierać zgromadzenia na okręgach parowych, aby tym sposobem być za granicą władzy sądowej irlandzkiej i uchylać się od odezwy wice-króla.

— Wiadomo, że *P. O'Connell* namówił swych stronników do wymagania od banku irlandzkiego wypłaty swoich biletów. Podobnie postąpiono w wielu miastach, a teraz też samo dzieje się w *Dublinie*, lecz tak, iż krok takowy zgółnie daie powodu do niespokojności. Bank jednakże widział się być zmuszonym ograniczyć potrącanie swoich wexlow i wypuszczanie swoich biletów; środek ten daie się czuć dotkliwie dla publiczności; wyraźnie daie się postrzegać brak gotowizny w Irlandyi, i pewne pismo *Dublińskie* czyni szyderczą uwagę, że temu wszystkiemu winien jest sławny *P. O'Connell*.

— Liczba oranżystów w północnej Irlandyi pomnaża się, a wcale szanowne osoby w *Belfast* mają zamiar utworzyć nową lożę; przypisują ten projekt klasie Irlandczyków dobrze myślących i umiarkowanych, którzy postanowili wszelkimi sposobami opierać się usiłowaniu *P. O'Connella*, w celu zbuntowania Irlandyi.

— Rząd dał się skłonić do życzeń powszechnych i utaskawiał wszystkich burzycieli machin, skazanych w *Winchester*, wyjąwszy dwóch, na których kara wykonana została. Wyroki śmierci, w innych hrabstwach, gdzie były kommisye, potwierdzone zostały z podobnym skutkiem. Rozruchy zupełnie już ustały; pożary jednakże jeszcze się w kilku miejscach wydarzyły.

— Nie dawno zaszyły wielkie rozruchy w uniwersytecie *Kambrydzkim*, z powodu rozdawania publicznie stopni akademickich; wice-kanclerz, *Dr. Thackeray*, za to, iż wzywając do porządku studentów, którzy znajdowali się, iako widze na galeryach, użył nieco ostrego wyrażenia, został wyśmiany i wygwizdany, i zaledwo urzędnicy uniwersytetu potrafili cokolwiek uspokoić, nim się zakończył ten obrzęd.

— Zdaie się, iż w *Edyburgu* mają zamiar utworzyć związek polityczny, w celu popierania wszelkimi sposobami prawami i konstytucyjnemi sprawę reformy. Zasady ogólne, iakie towarzystwo to ma przyjąć, będą, iak powiada: znaczne rozszerzenie swobody w wyborach, skasowanie miast zbutwiałych, oznaczenie czasu trwania parlamentu, głosowanie sekretne na wyborach deputowanych, zaprowadzenie oszczędności we wszystkich gałęziach wydatków publicznych, zniesienie wszelkich opłat od nauki, i wolność handlu ze wszystkimi narodami.

— W parafii *ś. Jakóba* w *Londynie*, średnia liczba ubogich w domu roboty (*Workhouse*) wynosi do 800 na tydzień, a wydatek na ich pożywienie kosztował 5,560 f. szterl. w roku 1829.

— Huty szkockie z nadzwyczajną zajmowały się czynnością w roku przeszłym: chociaż ilość wyrobów ich w roku przeszłym nie jest jeszcze wiadomą, twierdzą jednakże, iż wyrobiono blisko 50,000 beczek żelaza, ilość naysnamitsza, iaka kiedykolwiek mogła być wyrobioną w Szkocyi. Liczba hut zajmujących się robotą jest 19, które wydały 945 beczek żelaza na tydzień, a 49,140 beczek na rok.

— Wyrachowano, iż wynagrodzenia, do których mają prawo, osoby, które poniosły stratę przez pożary w *Hampshire*, wynoszą cztery razy więcej, niż podatki z tego hrabstwa, iakie były w r. 1829.

— *Henryk Mackenzie*, sławny literat; umarł, mając wieku lat 85.

— *Sir Robert O'Callaghan*; wykonał przysięgę dnia 19, na godność naczelnego dowódcy sił kompanii *Indy Wschodnich*, i drugiego członka rady w fortecy *ś. Jerzego*.

— Ukazanie się wojennego holenderskiego brygu *Echo*, któremu polecono krążyć po *La Manche*, nie wiadomo z pewnością w jakim celu, obudziło żywą ciekawość publiczności w *Deal*, gdzie statek ten zawinął. (*J.d.S.P.*)

FRANCYA.

Paryż dnia 24 stycznia.

Dnia 20, kupa chłopców krawieckich, w liczbie około 150, udała się ku mieszkaniu *P. Gombert*, do którego gwałtownie weszła, w zamiarze połamania będących tam machin do szycia ubiorów żołnierskich. Na wezwanie naczelnika zakładu: natychmiast przybył oddział gwardyi narodowej; za iey ukazaniem się część winowayców poczęła uciekać, zamknawszy tym sposobem drugą część w domu, z którego wyszła między dwiema liniami utworzonymi przez gwardyę narodową, która nadbiegła z pobliskiego kwartału. 75 tych robotników zostało zaprowadzonych do policyi, gdzie zostali zapisani do rejestru więźniów. Przystąpiono zaraz do ciągnięcia z nich śledztwa, i winni będą oddani w ręce prokuratora królewskiego.

— Sąd kryminalny *Maine i Loary* wydał dnia 18 wyrok w sprawie o podpalaczach. *Perrine Cholat*, mający lat 19 wieku, skazany jest na śmierć, a *Ducos-Gautier* do ciężkich robot na zawsze. Inni obwinieni skazani są na mniejsze kary. Między nimi znajduje się dwóch chłopców, lat 14 i 12 wieku mających. Obadwa ulegną wystawieniu u pręgierza; są jeszcze skazani na zapłcenie kosztów procesu, i pozostaną przez całe życie pod nadzorem wysokiej policyi. Siedmiu mężczyznom i dwóm kobietom przebaczone.

— Kalendarz na rok 1831 złożony został Królowi przez członków bióra długości. Dzieło to zawiera ciekawe dokumenta o śmiertelności i ludności Francyi, a szczególnie o zmianach ludności miasta *Paryża* w ciągu 1829 roku.

Wypada z rachunków *P. Mathieu*, iż we Francyi znajduje się 520,728 osób, mających od lat 20 do 21 wieku. Odrzucając połowę tej liczby na kobiety, pozostaje 260,364 mężczyzn. Rachunek ten zasadzony jest na trzydziestomilionowej ludności, do której bez mała dochodzi ludność królestwa.

Po wystawieniu wzrastającego postępu ludności od 1817 do 1828 roku, autor czyni uwagę, iż w tej liczbie więcej jest chłopców, a niżeli dziewcząt, i wnioskuje, iż, jeżeli całkowity przybył, który wynosi 162, utrzyma się w zupełności, ludność za lat piętnaście powiększy się o dziesiątą część, za lat 29 powiększy się o piątą część, za lat 64 o połowę, a dla powiększenia się o dwa razy terszańszej ludności potrzeba byłoby lat stu dziesięciu.

Tablica *P. Du villard* naznacza tylko lat 28 i $\frac{1}{2}$ średniego wieku przed rewolucyą. Podług *P. Mathieu* średni wiek terszańszej ludności jest lat 31 i pół; przyrost ten prawie o trzy lata, pochodzi bez wątpienia z zaprowadzonego sposobu szczepienia ospy, iakoteż z pomnożenia wygod, znaiomych już teraz i niższym klasom społeczeństwa.

Liczba narodzonych w *Paryżu*, 1829 roku była 28,721, z niej 14,860 było chłopców, a 13,961 córek; z tej liczby rachują 18,586 narodzonych z małżeństw, a 10,155 bez istniejącego związku. Między nimi znaleziono tylko 2,103 dzieci naturalnych uznanych.

W ciągu tego roku, liczba umarłych we własnych domach była 15,268; w szpitalach cywilnych i wojennych orsz w więzieniach 10,047; nakoniec 276 wystawionych w *Morue*. W ogólności liczba zmarłych była 25,591. Przeto w 1829 roku, liczba narodzonych przechodziła liczbę zmarłych o 5,150.

Tablice odmian ludności w rozmaitych departamentach w ciągu roku 1828, okazują, iż wówczas we Francyi znajdowało się 128 stoletnich ludzi. Departament *Dordogne* liczył ich 11; *Gironde* 16; *Niższych Pireneów* 10; a tylko dwóch w Departamencie *Sekwany*.

— W ciągu roku 1850 wystawiono w ogóle na rozmaitych teatrach paryżkich 276 sztuk: w tej liczbie jest 7 tragedyi, 13 dram, 52 komedye, 21 oper, z których 4 niemieckie, a 1 włoska; 28 melodramów, 173 wodewillów i 2 pantomin. (*J.d.S.P.*)

Paryż dnia 28 stycznia.

Birża paryżka. Pięć od sta, 93 fr. 75; trzy od sta, 61 fr. 80; akcyo bankowe, 1500 fr.; pożyczka królewska-hiszpańska 60½ fr.

— Bal wydany dnia 22 w Operze, na korzyść ubogich, był takim, iakiego należało się spodziewać po dobroczynnym zamiarze, który podał myśl do niego i po osobach, które przyięły uczestnictwo we wszystkich szczegółach do jego przygotowania. Kilka kompanii z drugiego legionu gwardyi narodowej, tworzyły straż honorową. Od godziny dziewiątej, wszystkie łóża były zajęte przez zgromadzenie kobiet, iasniejących w całym blasku najsławniejszego stroju i najsławniejszej wytworności. Sala, oświecona wspaniale, stawiała zupełnie czarodziejski widok; i kończyła się w części teatru przez dekoracyę, wyobrażającą namiot, w którym trzynastu grup chorągwi, i trofeów wojskowych, zdawały się okazywać punkt połączenia się trzynastu legionów naszej gwardyi narodowej. Wytworność, połączona z prostotą, zdobiła łóż królewską. Około 11tej, Król, z całą swą familią, wszedł do łóży: niepodobna jest opisać uniesienia, iakie wzbudziła jego obecność, ani żywości okrzyków, które pochodziły ze wszystkich stron. O północy, Król z familią swoją oddalił się. Następca tronu przetańczył kilka kadryllów, i oddalił się o godzinie drugiej z północy.

Rachunek do 140,000 franków, zebranych przez podpisy, oprócz summy, którą szkodliwosc królewska, raczyła na ten cel przydać.

— Donoszą ze *Strazburga* pod dnieniem 24 stycznia: „Baron *Athalin*, adjutant królewski, został wczoraj obrany deputowanym, na miejsce zmarłego *Benjamina Constant*.”

— Na skutek rady, odbytej względem interessów Belgii, generał *Flahaut*, wyjechał nadzwyczajnym goncem do Londynu, a *P. la Woëstine* do Brukseli.

— Zaszły d. 24 nieporządki w kolegium królewskim *Henryka IV*. Przywódcy zostali odkryci i odesłani do swoich rodziców. Wszystkie powróciło do porządku, i klasy nazajutrz, iak zwyczajnie, zostały odemknięte.

— Przez okolnik z dnia 25 stycznia, minister wojny wzywa wszystkich ienerał-poruczników, dowódców dywizyi wojskowych, aby wydali rozkazy do officerów, niespełniających służby w swoich dywizjach, iżby w przeciągu ośmiu dni, stawili się do półków sobie przeznaczonych. Ci, którzy nie dowiodą natychmiast, podług formy przepisanej w urządzeniach, swej niemożności fizycznej do uskutecznienia tego rozkazu, będą uważani, za uwolnionych od obowiązku, iaki im był w woysku przeznaczony, i nie będą mogli być przywróconymi do służby.

— Piszą z *Algieru* pod dnieniem 6 stycznia: „Jenerał *Clauzel*, ma wyjechać wkrótce do Francyi; większa część woyska uda się tamże. Pozostanie tylko kilka półków z ienerałem *Boyerem*. Rozpoczęto formować gwardyę narodową ze wszystkich mieszkańców kraju. Francuzi do niej będą także należeli. Przeznaczona ona jest do strzeżenia miasta, chociaż niema tego potrzeby: kraj albowiem jest tak spokojny, iż moglibyśmy sami zostać z niewielką liczbą żołnierzy, którą nam zostawiono.

— Dowiadujemy się, pisze gazeta *Codzienna*, iż z powodu nowego roku, wszyscy dawniejsi liweranci *Xięzney Berry*, złożyli iey w podarunku rozmaite przedmioty, należące do swojego han-

dlu. Artyści ofiarowali iey obrazy, bukietniczka złożyła kwiaty zamknięte w pewnym naczyniu, tak, iż będą mogły być świeżo dowieszone do Szkocyi.

— Gazety nasze zawierają protestacye znaczney liczby studentów, przeciwko gwałtownym postępkom, których dopuszczono się względem *P. Barthe*, ministra oświecenia publicznego, i *P. Persil*, prokuratora ieneralnego. Protestacya uczniów szkoły lekarskiej, w następnych zawiera się słowach:

„Uczniowie szkoły lekarskiej, dowiedziawszy się z gazet, ogorszącym postępku, zasłysz dnia 22 stycznia w *Sorbonie*, a który przypisują studentom, pośpieszają oświadczyć, iż zgoda do tych wypadków nie należeli, i okazać z tego powodu swoje nienkentowanie. Młodzież, która okazywała zawsze wierne i stałe przywiązanie do wolności i porządku publicznego, nie dopuści się podobnych postępów, które sprzeciwiają się ich uczuciom.” (*J.d.S.P.*)

SPRAWY NIDERLANDZKIE.

Haga dnia 29 stycznia.

Na posiedzeniu drugiej izby stanów ieneralnych dnia 25, minister spraw zagranicznych odczytał odpowiedź królewską na protokół konferencyi Londyńskiej, z dnia 9 ostatniego stycznia, w której *J. K. M.* protestuje się przeciwko środkowi, przyiętemu przez pełnomocników pięciu mocarstw, względem otworzenia *Skaldy*, i oświadcza, że w razie nieuskutecznienia lub zgwałcenia zobowiązań, włożonych tymże protokołem na rząd tymczasowy Belgicki, gdy konferencya nie użyje siły, aby zmusić ten rząd do zachowania włożonych nań warunków; *J. K. M.* zostawi użycie służącego sobie prawa i przywróci znów, nie tylko dla ostrożności na *Skaldzie*, lecz jeszcze blokadę na morzu; *J. K. M.* ma także zamiar podobnie postąpić w razie, gdyby ułożenie zasad odłączenia, które widzieć już ustalone, tak jest ważną rzeczą dla Króla Jegomości, doznała niespodzianey zwłoki. Izba postanowiła wpisać do swojego protokołu komunikacyę, uczynioną przez ministeryum dnia 20 i 25, i złożyć w tym przedmiocie adres do Króla.

— Baron *Durand de Mareuil*, poseł nadzwyczajny i minister pełnomocny Króla Francuzów przy naszym dworze, przybył do *Hagi*.

— Rozmaite rapporta wymieniają średni wykaz liczby woysk, zostających pod rozkazami ienerała *van Geen*, rozłożonych od *Bois-le-Duc* do *Walkenswert*; zawierają one około 11,500 ludzi regularney piechoty, 3,800 gwardyi gminney, 1500 kirysyerów, 1,100 ufanów, 500 huzarów i dragonów, 450 artyllerzystów. W ogóle 18,650. (*J.d.S.P.*)

WIADOMOŚCI RZOMAITE.

Rudolf Kreutzer narodził się w *Wersalu* 1767 roku. Od dzieciennego wieku okazywał zadziwiającą zdolność do muzyki. Grać na skrzypcach uczył go sławny *Stamic*, i młody wirtuoz, mając 14 lat wieku, grał w paryżkim *Concert-spirituel*, koncert własney kompozycyi. W 19 roku ułożył muzykę do dwóch oper, które przyjęte były od publiczności z wielkiem upodobaniem. W późniejszym czasie korzystał on z lekcyi *Mottego*. Podróż iego po Włoszech, (dokąd wysłany był w tytule profesora, nowozałożonego konserwatorium 1797 roku, dla nabycia do biblioteki konserwatorium nynowszych dzieł najsławniejszych włoskich kompozytorów) Niemcezech i Hollandyi, wstawiły go wszędzie, iako wirtuoz, skomponowane przez niego opery i balety, aż dotąd wystawiane były na paryżkich, iako też na wszystkich większych teatrach Europy. Z liczby dzieł iego najbardziej się podobają: opera *Lodoiska*, (do której i *Cherubini* pisał muzykę), oraz balety: *Paweł i Wirginia*, *Karnawał Wenecki* i *Klara*. Razem z *Baillotem*, ułożył on szkołę na skrzypce, która dotąd jest w użyciu w paryżkim konserwatorium dla dawania teoryi muzykalney. (*P.P.*)